

STRUKTURUDVIKLINGEN I DANSK GRISEPRODUKTION 2020

Michael Groes Christiansen

SEGES Svineproduktion

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Der var 2.530 grisebedrifter primo 2020. Dette var et fald på 7,7 % i forhold til året før. Faldet svarer cirka til det gennemsnitlige årlige procentuelle fald set over 15 år.

Sammendrag

Antallet af grisebedrifter faldt i løbet af 2019, så der var 2.530 mod 2.714 året før, svarende til et fald på 7,7 %. Antallet af bedrifter i Danmark forventes fortsat at falde frem mod 2029, hvor der forventes cirka 1.400 grisebedrifter i Danmark mod 2.530 primo 2020.

Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrisebedrifter, var 60,2 % i 2019, et lille fald i forhold til forrige års andel. Rene slagtegrisebedrifters andel af totalslagtninger var 55,7 % tilbage i 2009. I gennemsnit har de integrerede bedrifter cirka 40 % af mulig full-line-produktion af slagtegrise, hvilket var en lille stigning i forhold til året før. De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har cirka 55 % af landets søer ultimo 2019 mod cirka 39 % primo 2008.

Produktionen i Danmark foregår stadig på mange mindre lokaliteter. Dette er mest udpræget for slagtegriseproduktionen. Der er større stordriftsfordele ved mange søer på én lokalitet, og det ses også af tallene.

Fra 2009-2019 faldt antal solokaliteter med cirka 6 % årligt. Der forsvandt årligt cirka 5 % af slagtegrise lokaliteterne i Danmark baseret på samme periode. En grisebygning bruges cirka 25-30 år. Med en brugstid på 25 år vil 4 % forsvinde ved naturlig afgang, men der opføres også nye stalde på nogle lokaliteter. Et fald på 5 % er derfor udtryk for, at mange små lokaliteter ikke fortsætter, men nedlægges. At flere lokaliteter end forventet forsvinder, er sikkert et udtryk for den asymmetri som forventes at være mellem en grisebygningsstørrelse og så byggeår.

Baggrund

Siden 1982 har faldet i antal bedrifter med grise været markant, og der er ikke umiddelbart tegn på, at udviklingen mindskes, standser eller vender. Udviklingen betyder primært færre, større og mere specialiserede grisebedrifter. På langt sigt koncentrerer produktionen på få store bedrifter. Diverse

statistikker følger udviklingen i antal grisebedrifter, men en bedrift kan bestå af flere lokaliteter med grise. Udviklingen på lokalitetsniveau er også interessant at følge, fordi den kan give et hint om fremtidens griseproduktion i Danmark med hensyn til antal lokaliteter pr. bedrift og størrelsen af disse.

Baggrunden for dette notat er således også at lave et opslagsværk, som følger udviklingen på lokalitetsniveau.

En udvikling mod en større årlig produktion på lokalitetsniveau er oftest nødvendig for at sænke produktionsomkostningerne. Store lokaliteter med grise medfører større omkostningseffektivitet, bedre udnyttelse af teknologi og større innovationskraft. I sidste ende kan de være nødvendige, for at producenterne kan bevare deres konkurrenceevne og have en tilfredsstillende indtjening.

Udfordringerne med større lokaliteter er øgede miljøomkostninger, da lugt- og ammoniakudledning fra en lokalitet bliver mere koncentreret og i højere grad kan påvirke de nærmeste omgivelser. Der bliver stillet større relative krav til ammoniakreduktionen på store lokaliteter end på små. På landsplan vil færre, men større griselokaliteter i Danmark, samlet set give en mindre, men mere lokalt koncentreret ammoniakemission fra grise.

Materialer og metoder

Det er formålet at beskrive grisebedrifternes udvikling frem til primo 2020. Strukturudvikling kan underopdeles i bedriftsspecialiseringsgrader og lokalitetsanalyser. Danmarks Statistik [1], CHR-registret [2] samt Svineflyttedatabasen [3] bruges som kilder suppleret med egne beregninger.

Notatet omfatter følgende analyser:

1. Udviklingen i bedrifter med grise siden 1982 [1, 2]
2. Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad [2]
3. Analyse af søer pr. bedrift [2]
4. Leverede grise pr. bedrift 2009-2019 [2, 3]
5. Produktionsstørrelser for søer på lokalitetsniveau fra 2002-2019 [2]
6. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen [3]. 2017-2018 fra klassificeringskontrollen. Fra 2019 SEGES via flyttedatabasen
7. Supplerende analyser.

Alle bedrifter, der på CVR-niveau har mindre end 5 dyrenheder (DE), er frasorteret i bedriftsanalyserne baseret på CHR-registret. I gamle dage skulle der cirka 6.000 FEso/FESV til en 1 DE. Anylasen frasorterer dermed CVR-numre, som skønnet bruger mindre end 30.000 foderenheder om året.

Antal grise pr. DE er ens alle årene. DE beregnes på CVR-niveau ud fra de summerede antal grise på stald det pågældende år ultimo efter følgende principper:

1. Søer, gylte og orner divideret med 4,3
2. Smågrise 7-30 kg ganges med 6,5 og divideres med 200
3. Grise over 30 kg undtagen søer, gylte og orner ganges med 4 og divideres med 36.

Udvikling i specialiseringsgrad er baseret på data fra CHR-registret. Alle lokaliteter er medtaget i første omgang, men med maksimalt én registrering pr. lokalitet. Ved mere end én bruger pr. CHR-nummer, er det ejeren, som har flest DE, som bruges i fletning af data.

Bedriften kategoriseres efter følgende princip efter leverede slagtegrise pr. bedrift ud fra CHR:

- En slagtegrisebedrift = ingen søer

- Integreret bedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer > 1
- Sobedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer <=1.

Sobedrifterne må således godt have egen produktion af polte og eventuelt en meget lille slagtegriseproduktion.

CHR-numre, som ophører i løbet af året, er med i bedriftsanalysen. Alle CHR-numre, som ikke er deciderede grisebedrifter, udelades fra analysen ifølge kategoriseringen i CHR-registret. Leverede grise opgøres via klassificeringskontrollen fra 2017, før dette Svineflyttedatabasen.

Procentandelen af slagtegrise, som de integrerede bedrifter leverer af årets maksimale potentielle leverance, beregnes ud fra årstal som:

$$\text{Før 2018 Leverede slagtegrise/årsso} = (\text{leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter}) - 0,45 \text{ slagtesøer/årsso.}$$

I 2018 er data fra klassificeringskontrollen opdelt i slagtegrise og slagtesøer, derfor udgik slagtesøer fra formelen:

$$\text{2018 Leverede slagtegrise/årsso} = (\text{leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter})$$

$$\text{Fra 2019 Leverede slagtegrise/årsso} = (\text{leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter}) - 0,45 \text{ slagtesøer/årsso.}$$

Årsagen skyldes ændringer i muligheder for at få udtræk.

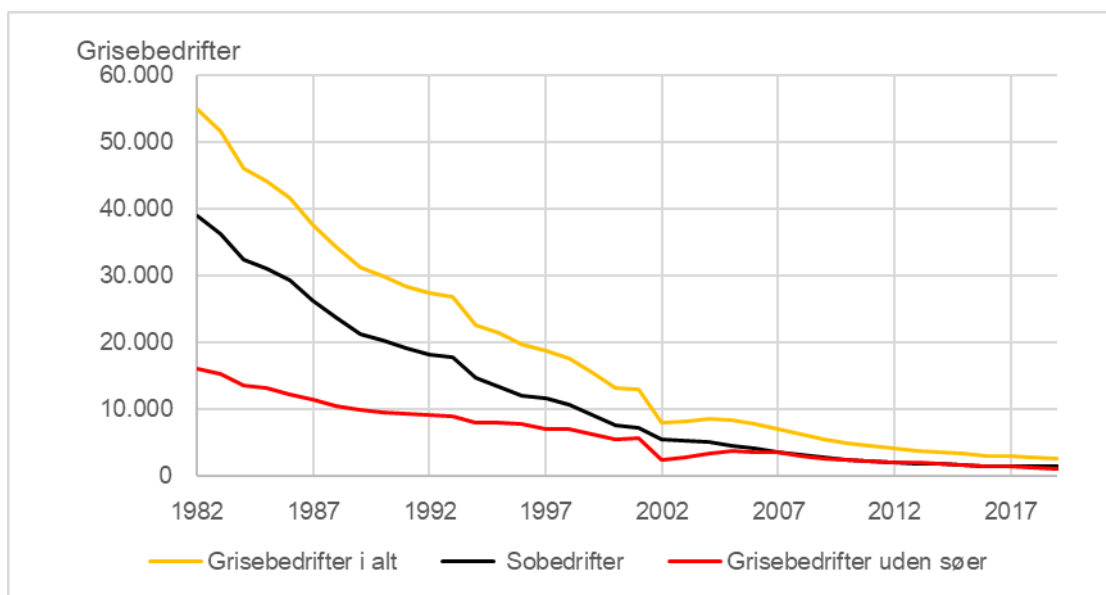
Fra landsgennemsnit beregnes årets antal slagtegrise/årsso ved nul frasalg, minus et mindre polteudtag:

$$\text{Gns. producerede slagtegrise det givne år/årsso} - 0,3 \text{ grise i polte udtag/årsso}$$

Maksimalt producerede slagtegrise/årsso er landsgennemsnit med hensyn til fravænnede grise/årsso det pågældende år korrigeret for døde efter fravænnning [4]. Det forudsættes i ovenstående beregning, at cirka 50 % af landets bedrifter laver deres polte selv.

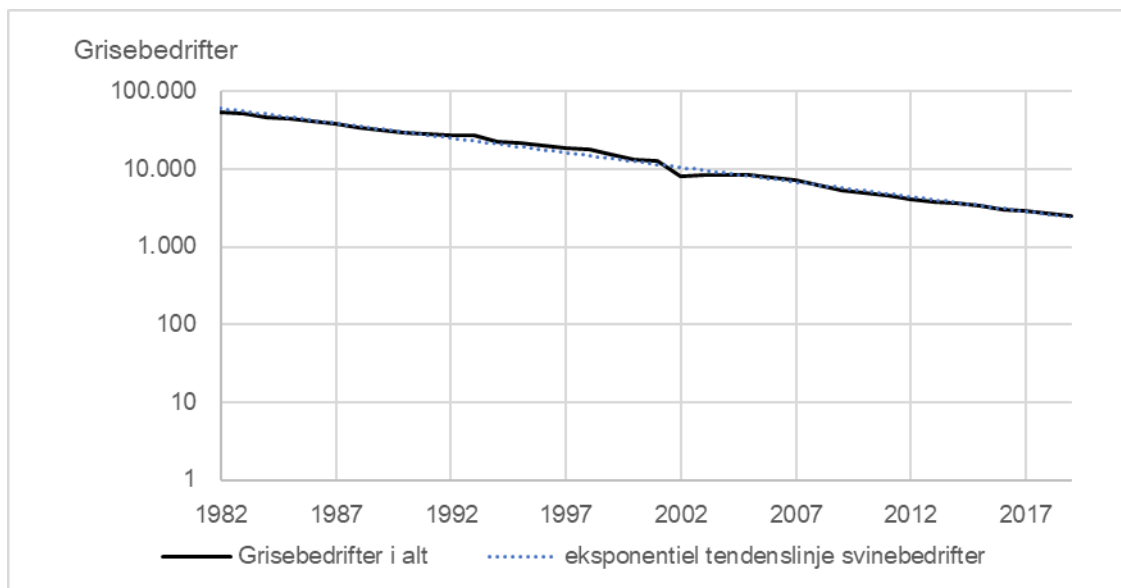
Resultater og diskussion

Udviklingen af grisebedrifter i Danmark er sammensat af DST HDYR1 (Danmarks Statistik) frem til 2001, hvorefter SEGES Svineproduktions definition af grisebedrifter, som beskrevet i metode, er anvendt. Dette giver et afbræk i tidsserien i 2002, som også ses på figur 1, med et større fald fra 2001 til 2002.

Figur 1. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2019. DST HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger. Der er niveauskift i 2001 på grund af skift fra DST til SEGES-beregninger af grisebedrifter

Som figur 2 viser, kan udviklingen i grisebedrifter i Danmark beskrives som en ret linje, hvis Y-aksen er logaritmisk. Den historiske udvikling kan beskrives som et rimeligt konstant årligt procentuelt fald i antal bedrifter i forhold til året før. Hvis den fremtidige udvikling ligner fortiden, kan et årligt procentuelt fald bruges til at lave en prognose over grisebedrifter i fremtiden via en eksponentialfunktion, som fremskriver landets grisebedrifter med et årligt procentuelt fald.

Figur 2. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2019. Y-aksen er logaritmisk. DST, HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger

Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad

Antallet af grisebedrifter i 2019 faldt fra 2.7241 til 2.530 ifølge SEGES Svineproduktions metode. Cirka halvdelen af alle grisebedrifter er rene slagtegrisebedrifter. I tabel 1 ses, at antallet af bedrifter, som forsvinder i procent, ikke er helt ens år for år. 2019 blev et gennemsnit år med et fald på cirka 7,7 %. Økonomisk set var 2019 et meget godt år både for smågrise- og slagtegriseproducenter. Økonomien i griseproduktionen var dårlig i 2015, med en afledt effekt året efter med et fald på -11,7 % i

grisebedrifter. I 2017 var der efter det store fald året før i antal grisebedrifter et meget begrænset fald, mens faldet i 2018-2019 har været tæt på normalen.

Table 1. Udvikling i antal bedrifter, ophørte bedrifter inkluderet, hvis de var aktive primo (Kilde: CHR-database og egne beregninger)

År/type	Slagtegrise-Bedrifter	Integrerede bedrifter	Sobedrifter	Grisebedrifter i alt	Årlig ændring i grisebedrifter, %
2002	2.505	4.539	927	7.971	
2003	2.891	4.385	1.011	8.287	4,0
2004	3.315	4.144	1.055	8.514	2,7
2005	3.746	3.531	1.109	8.386	-1,5
2006	3.565	3.137	1.044	7.746	-7,6
2007	3.596	2.531	991	7.118	-8,1
2008	3.056	2.293	884	6.233	-12,4
2009	2.623	1.982	828	5.433	-12,8
2010	2.405	1.706	775	4.886	-10,1
2011	2.247	1.560	722	4.529	-7,3
2012	2.051	1.394	670	4.115	-9,1
2013	1.970	1.216	672	3.858	-6,2
2014	1.832	1.122	684	3.638	-5,7
2015	1.678	1.052	653	3.383	-6,7
2016	1.434	953	601	2.988	-11,7
2017	1.406	906	625	2.937	-1,7
2018	1.289	826	626	2.741	-6,7
2019	1.132	774	624	2.530	-7,7

Søer pr. bedriftstype

Antal søer pr. bedriftstype stiger fortsat. Der er cirka 900 søer i en sobedrift i 2019 og cirka 600 søer i de integrerede bedrifter. Der blev konstateret et lille fald i gennemsnitlig antal søer i de integrerede besætninger, mens det steg kraftigt for sobedrifter. Nogle bedrifter kan skifte placering via ændret strategi i forbindelse med udvidelser.

Ratio, det vil sige forholdet mellem søer i sobedrifter og integrerede bedrifter endte på 1,51 primo 2020, det vil sige de specialiserede har cirka 50 % flere årssøer end de integrerede besætninger.

Table 2. Søer pr. bedrift opdelt i bedriftstype (Kilde: DST: SVIN samt egne beregninger baseret på CHR-registret)

År	Søer i 1.000 stk. ifølge DST	Integreret bedrift, gns. søer	Sobedrift, gns. søer	% af søer i integrerede bedrifter	% af søer i sobedrifter	Ratio søer sobedrifter/integreret
2002	1.131,5	181	333	72,7	27,3	1,83
2003	1.141,3	180	348	69,2	30,8	1,93
2004	1.143,8	181	373	65,6	34,4	2,06
2005	1.133,3	197	396	61,2	38,8	2,02
2006	1.123,0	220	413	61,6	38,4	1,88
2007	1.158,3	273	472	59,6	40,4	1,73
2008	1.074,8	287	471	61,3	38,7	1,64
2009	1.085,3	326	530	59,6	40,4	1,62
2010	1.078,0	365	589	57,7	42,3	1,61
2011	1.050,8	397	599	58,9	41,1	1,51
2012	1.029,3	426	651	57,6	42,4	1,53
2013	1.029,5	469	684	55,4	44,6	1,46
2014	1.031,5	492	701	53,5	46,5	1,42
2015	1.033,7	514	755	52,3	47,7	1,47
2016	1.002,8	565	772	53,7	46,6	1,37
2017	1.013,0	575	788	51,4	48,6	1,37
2018	1.045,1	618	854	48,9	51,1	1,38
2019	1.028,0	599	904	45,0	55,0	1,51

Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype

Procentandelen, som de rene slagtegrisebedrifter leverede af grise til danske slagterier i 2019, var på 60,2 %. Dette er et mindre fald i forhold til året før. Det kan have noget at gøre med, at der ikke længere kunne skelnes mellem soslagtninger og almindelige slagtegrise i 2019 på grund af skift i datakilde (se materiale og metode). De integrerede bedrifter leverede cirka 36 % af landets slagtninger i 2019. Andelen var 42,1 % i 2009. De rene sobedrifters andel af slagtninger er relativt konstant som følge af definitionen af denne bedriftstype.

Tabel 3. Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype. Procentandelen er baseret på de tre bedriftstypers samlede leverancer af grise det pågældende år i forhold til leverede på landsplan. Fra 2018 alene på slagtegrise

År	Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	Integrerede bedrifter Leverede grise/år	So- bedrifter Leverede grise/år	% andel Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	% andel Integrerede bedrifter Leverede grise/år	% andel Sobedrifter Leverede grise/år
2009	4.117	4.126	518	55,7	42,1	2,2
2010	4.890	4.684	581	58,2	39,6	2,2
2011	5.351	5.400	661	57,5	40,3	2,3
2012	5.568	5.437	595	58,9	39,1	2,1
2013	6.035	5.614	587	62,2	35,7	2,1
2014	6.529	6.026	714	62,3	35,2	2,5
2015	6.714	6.473	745	60,7	36,7	2,6
2016	7.598	6.928	729	60,6	37,0	2,4
2017	7.498	6.558	653	62,4	35,2	2,4
2018	8.343	7.167	366	63,6	35,0	1,4
2019	8.810	7.746	942	60,2	36,2	3,5

Integrerede bedrífers slagtegriseproduktion

De integrerede bedrifter havde i gennemsnit beholdt cirka 40 % af den potentielt mulige slagtegriseproduktion ved fuld-linje-produktion i 2019, hvilket var en stigning i forhold til året før og bryder en tidligere nedadgående trend. Med til at hive den procentvis andelen op var også, at potentielt leverede grise pr. årssø faldt fra 2018 til 2019. Flere mindre producenter har også givet udtryk for, at de har brugt moderniseringsstøtteordninger til nye slagtegrisebestalde for at blive mere integrerede producenter, så udviklingen var delvist forventet.

Tabel 4. Procentandel af producerede grise som integrerede bedrifter leverede til slagting

År	Leverede slagtegrise/årssø [1], %	Potentielt maksimalt leverede slagtegrise/årssø [2], %	Andel af leverede grise/årssø til slagteri i forhold til muligt producerede/årssø [1, 2], %
2009	12,2	25,33	48,2
2010	12,4	25,94	47,7
2011	13,2	26,63	49,4
2012	12,3	27,48	44,8
2013	11,5	27,81	41,4
2014	11,8	28,18	41,9
2015	12,1	28,87	42,1
2016	11,8	29,78	39,7
2017	11,0	31,00	35,3
2018	11,6	31,50	36,8
2019	12,5	30,99	40,3

Analyse af søer pr. bedrift

I 2019 var der 159 bedrifter med flere end 1.499 søer, hvilke var 10 mere end i 2018. Bedrifter med mellem 500-749 søer voksede i antal indtil 2008. Siden 2008 har denne bedriftsstørrelse været i tilbagegang.

Tabel 5. Antal bedrifter med søer intervalopdelt. I henhold til CHR-oplysning ultimo det pågældende år

Interval søer/år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1-249	1.664	1.379	1.084	795	681	541	426	353	330	267	259	234	209
250-499	948	854	767	698	642	578	505	470	438	383	361	335	309
500-749	527	541	527	529	497	487	467	438	432	395	375	351	348
750-999	177	179	180	192	186	175	195	199	183	190	197	194	182
1.000-1.249	119	121	130	128	126	134	122	122	126	117	120	118	117
1.249-1.499	31	32	49	60	60	59	67	67	71	68	71	71	74
>=1.500	56	71	73	79	90	90	106	116	125	134	148	149	159
I alt	3.522	3.177	2.810	2.481	2.282	2.064	1.888	1.765	1.705	1.554	1.531	1.452	1.398

I 2019 står cirka 34 % af landets søer på bedrifter med over 1.499 søer, gylte og orner ifølge CHR-registret. Tilbage i 2007 var det kun 9 %, som tabel 6 viser.

Tabel 6. Fordeling af landets søer, gylte og orner på bedriftsniveau ifølge CHR-registret ultimo det pågældende år, %

Interval søer/år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1-249	13	11	9	7	6	5	4	4	3	3	3	3	2
250-499	27	25	23	21	20	19	16	16	14	13	12	11	10
500-749	25	26	26	27	26	26	25	24	24	22	21	20	19
750-999	12	12	13	13	13	13	15	15	14	15	15	15	14
1.000-1.249	10	11	12	12	12	13	12	12	13	12	12	12	12
1.249-1.499	3	4	5	7	7	7	8	8	9	8	9	9	9
>=1.500	9	12	12	14	16	16	19	22	24	27	29	31	34

Udviklingen i leverede grise pr. CVR-nummer

Antal leverede grise pr. bedrift stiger, som tabel 7 viser.

Tabel 7. Antal bedrifter opdelt efter leverede grise pr. CVR-nummer (Kilde: [3] samt egne beregninger)

Leverede grise/bedrift/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1-2.499	3.30	2.79	2.47	2.22	1.73	1.42	1.39	1.14	1.00	817	1043
2.500-4.999	1.03	984	943	794	705	686	620	565	540	455	425
5.000-7.499	654	645	565	534	512	467	426	409	350	340	318
7.500-9.999	354	350	381	361	358	307	286	252	238	265	221
10.000-19.999	382	404	423	382	380	404	395	378	356	344	328
20.000-29.999	39	59	75	74	80	88	92	95	88	85	98
30.000-39.999	9	11	24	26	24	28	25	31	35	39	28
40.000-49.999	0	5	5	8	12	13	18	16	13	17	20
> =50.000	1	2	5	3	6	7	8	11	14	17	19

Analysen over udviklingen i struktur og produktion på lokalitetsniveau

De følgende analyser følger udviklingen på lokalitetsniveau i Danmark. For søer er den baseret på CHR-oplysninger, for slagtegrise på forskellige kilder [3].

Søer pr. lokalitet

Lokaliteter med mellem 500-999 årssøer topper antalsmæssigt i 2010 med cirka 790 og falder herfra til cirka 654 lokaliteter i 2018. Det er kun lokaliteter med mere end 1.000 søer, som viser en stabil fremgang i antal.

Table 8. Antal lokaliteter med søer intervalopdelt. Alle lokaliteter med søer er medtaget uanset størrelse

År/antal søer/lokalitet	1-499	500-999	>=1.000	I alt
2002	8.824	357	69	9.250
2003	8.017	428	83	8.528
2004	7.100	531	97	7.728
2005	5.786	599	124	6.509
2006	5.072	624	136	5.832
2007	3.822	727	160	4.709
2008	3.263	745	181	4.189
2009	2.636	769	192	3.597
2010	2.139	787	219	3.145
2011	1.927	761	230	2.918
2012	1.685	740	235	2.660
2013	1.477	743	248	2.468
2014	1.127	735	263	2.125
2015	1.235	711	279	2.225
2016	1.099	682	290	2.071
2017	1.082	673	310	2.065
2018	987	654	323	1.964
2019	880	643	333	1.856

Fra 2009-2019 faldt antal solokaliteter med cirka 6 % årligt.

Leverede grise pr. lokalitet

Lokaliteter, som leverer grise til et slagtested i Danmark, er faldet fra 8.305 i 2009 til 4.646 i 2019. Ikke overraskende er det de helt små lokaliteter på mellem 1-2.499, som lukker ned, om end tallene svinger lidt op og ned i perioden 2017-2019. Lokaliteter, som leverer over 9.999 grise til slagting, er en lokalitetsstørrelse i fremdrift. De har reelt ligget stabilt mellem 2014-2017, men vokser i antal fra 2018 og frem. Ny mulig husdyrregulering efter den nye ordning i august 2017, hvor det er stalden og ikke produktionsløft i dyreenheder, som afgør produktionsomfanget samt udvidelse af lokalitet via nye investeringer i stipladser, sikrer fremdrift i for de største lokaliteter. Nye investeringer har været tilskyndet af moderniseringsstøtteordningen.

Table 9. Antal lokaliteter intervalopdelt som leverede grise til et slagteri i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000	Lokaliteter i alt, som leverede grise til slagting Danmark
2009	5.318	1.680	1.181	126	8.305
2010	4.746	1.606	1.278	161	7.791
2011	4.329	1.612	1.327	186	7.454
2012	4.137	1.462	1.222	188	7.009
2013	3.489	1.391	1.239	210	6.329
2014	3.214	1.400	1.187	232	6.033
2015	3.459	1.243	1.172	249	6.123
2016	3.320	1.174	1.154	236	5.884
2017	2.378	1.127	1.053	222	4.780
2018*	1.554	1.023	1.092	268	3.937
2019	2.434	962	978	272	4.646

*i 2018 er søer til slagting ikke medtaget, hvorfor dette årstal opgørelse er lidt anderledes

Der forsvinder årligt cirka 5 % af slagtegriselokaliteterne i Danmark baseret på 2009-2019. En slagtegrisebygning står cirka 25-30 år. Med en brugstid på 25 år vil 4 % forsvinde, men der opføres også nye stalde på nogle lokaliteter. Et fald på 5 % er derfor udtryk for, at mange små lokalitet ikke fortsætter, som slagtegriselokaliteter.

I tabel 10 er andelen af slagtninger baseret på lokalitetsstørrelser opgjort. Den viser, at cirka 66 % af landets griseslagtninger stammer fra lokaliteter med over 4.999 leverede grise i 2019 mod kun cirka 49 % i 2009.

Tabel 10. Lokalitetsstørrelsernes procentvise andel af totalslagtninger i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000
2009	19,6	31,3	41,0	8,2
2010	17,9	28,6	43,0	10,4
2011	16,1	27,8	44,0	12,1
2012	16,1	27,2	43,7	13,0
2013	14,2	26,2	44,6	15,1
2014	14,3	26,5	42,7	16,5
2015	14,3	24,0	43,3	18,3
2016	12,6	23,8	44,8	18,8
2017	12,4	24,1	43,1	20,5
2018	9,7	22,0	45,1	23,3
2019	12,4	21,3	41,1	25,1

Multi-site-analyse

Tilbage i 1990'erne begyndte man at anbefale at skille søer, smågrise og slagtegrise på hver deres lokalitet af hensyn til smittetryk, det vil sige et 3-site-produktionssystem inspireret af griseproduktionen i USA. Antal sites refererer i dette system til, hvor mange lokaliteter en gris opholder sig på fra fødsel til slagtning. Anbefalingen fra SEGES Svineproduktion i dag er at undgå, at søer og slagtegrise er på samme lokalitet. Under danske forhold og for at spare en grisetransport mellem lokaliteter er et 2-site-system oftest tilstrækkeligt for at opnå tilstrækkelig intern smittebeskyttelse. Smågrise flyttes enten ved fravæning eller ved cirka 30 kg fra solokaliteten.

Multi-site-analysen for integrerede bedrifter ses i tabel 11. Bedrifter med under 250 årssøer har oftest hele produktionen på en lokalitet. Når vækstdyrlokaliteter uden søer tælles med, kommer de mindre integrerede bedrifter op på cirka 1,2 lokaliteter pr. bedrift. Med mellem 250-999 søer pr. bedrift stiger solokaliteter fra cirka 1,0 til 1,2 solokaliteter. De mindst integrerede bedrifter beholder oftest størstedelen af smågriseproduktionen selv til slagtegrise, men med et stigende antal søer sælges 2/3 af smågriseproduktionen, så leverede slagtegrise (ud af maksimalt mulige) ligger på mellem 21-37 %.

Tabel 11. Multi-site-analyse for integrerede besætninger opdelt efter bedriftsstørrelse, søer

Bedriftsstørrelse søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt
Integreret bedrifter, antal	181	195	175	85	47	29	62	774
Solokaliteter, antal	183	203	190	104	67	39	125	911
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	224	419	505	304	191	112	351	2.106
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,01	1,04	1,09	1,22	1,43	1,34	2,02	1,18
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,24	2,15	2,89	3,58	4,06	3,86	5,66	2,72
Leverede af mulige slagtesvin,%	92	62	50	39	37	25	21	40

I tabel 12 ses Multi-site-analysen for sobedrifter. Det ses, at de specialiserede store sohold har færre lokaliteter end de integrerede sobedrifter. Dette er naturligvis, fordi de ikke behøver nogle slagtegriselokaliteter.

Tabel 12. Multi-site-analyse for sobedrifter opdelt efter bedriftsstørrelse, søer

Bedriftsstørrelse søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt
Integreret bedrifter, antal	28	114	173	97	70	45	97	624
Solokaliteter, antal	29	118	180	111	78	60	179	755
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	30	149	276	167	153	110	375	1.260
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,04	1,04	1,04	1,14	1,11	1,33	1,85	1,21
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,07	1,31	1,60	1,72	2,19	2,44	3,87	2,02
Leverede af mulige slagtesvin, %	2	2	2	2	2	2	2	2

I tabel 13 ses analysen af Multi-site for rene slagtegrisebesætninger. Den gennemsnitlige lokalitetsstørrelse vokser med antal leverede slagtegrise/bedrift om året. Det ses af tabel 13, at det gennemsnitlige niveau for leverede slagtegrise pr. lokalitet aldrig bliver specielt højt. De store slagtegrisebedrifter er altså nødt til at have produktion på ganske mange lokaliteter, for at opnå det produktionsomfang de har.

Tabel 13. Multi-site-analyse af slagtegrisebedrifter som funktion af bedriftens størrelse i leverede slagtegrise/år

Leverede pr. bedrift	Bedrift	Lokaliteter	Lokaliteter pr. Bedrift	Slagtninger i 1.000 stk.	Gns. slagtede pr. lokalitet
1-2499	246	256	1,0	310	1.212
2500-4999	240	285	1,2	888	3.115
5000-7499	199	250	1,3	1.241	4.965
7500-9999	124	182	1,5	1.068	5.866
10000-19999	204	454	2,2	2.839	6.253
20000-29999	61	212	3,5	1.472	6.943
30000-39999	14	60	4,3	484	8.061
40000-49999	12	81	6,8	555	6.850
>= 50000	15	128	8,5	1.117	8.725
I alt	1.115	1.908	1,7	9.973	5.227

Prognosefremskrivning

Det eksponentielle procentvise fald er baseret på både 5- og 15-års analyser af antal bedrifter. Denne viste mellem et fald på mellem 7-7,8 %, hvilket giver en halveringstid på antal grisebedrifter på cirka 9 år. Faldet i slagtegrisebedrifter er accelereret i perioden 2014-2019 med et fald på 9,2 % årligt, i forhold til et gennemsnitligt procentuelt fald i perioden 2004-2019 på 6,9 % årligt. Over 5 år viste sobedrifter et fald på 5 % og over 10 år et gennemsnitligt fald på 8,4 % årligt i antal.

Tabel 14. Beregninger af årligt procentuelt fald via tidsperioder på antallet af grisebedrifter i Danmark i forskellige tidsperioder

	Tidsinterval år	Bedrifter start år	Bedrifter slut år	Årligt fald ved ekspotentielt fald, %	Halve- ringstid i år
Grise bedrift	2014-2019	3.638	2.530	7,0	9,5
	2004-2019	8.514	2.530	7,8	8,6
Slagtegrisebedrift	2014-2019	1.832	1.132	9,2	7,2
	2004-2019	3.315	1.132	6,9	9,7
Sobedrift (begge typer)	2014-2019	1.806	1.398	5,0	13,5
	2004-2019	5.199	1.398	8,4	7,9

Baseret på strukturreporteringen er der lavet en fremskrivning af grisebedrifter i 2028, det vil sige 10 år frem.

Et bud for antallet af bedrifter i Danmark i fremtiden er et årligt procentuelt fald på 5,8 % fremadrettet, hvilket vil sige at strukturudviklingen aftager noget. Dette kan underopdeltes med et fald på slagtegrisebedrifter på 7,0 % og et årligt fald på 4,8 % i bedrifter med søer. I 2029 er der således kun cirka 1.400 bedrifter tilbage mod de cirka 2.530 ultimo 2019. Fra primo 2019 til 2024 vil der med denne fremskrivning forsvinde cirka 650 grisebedrifter. Udviklingen kommer måske til at gå lidt langsommere, da mange bedrifter i dag er blevet meget store, og har mange lokaliteter. Der kan komme til at ske en opsplitning af nogle af de store bedrifter i forbindelse med salg/generationsskifte i fremtiden.

Tabel 15. Prognose for bedrifter med slagtegrise alene eller bedrifter med søer

Bedrifter	2009	2019	Årlig ekspotentielt fald i % 10 år	Prognose fald	Halve- ringstid i år	2024	2029
Slagtegrisebedrifter	2.623	1.132	8,1%	7,00%	9,6	788	548
Sobedrifter	2.810	1.398	6,7%	4,80%	14,1	1.093	855
Grisebedrifter i alt	5.433	2.530		5,76%	11,7	1.881	1.403

Konklusion

En sammenfatning af analyserne gives her.

Bedriftsantal-analyse

- Antallet af grisebedrifter faldt i løbet af 2019 så der var 2.530 mod 2.714 året før, svarende til et fald på 7,7 %
- Antallet af bedrifter i Danmark forventes fortsat at falde frem mod 2029, hvor der forventes cirka 1.400 grisebedrifter mod 2.530 primo 2020

Bedriftstype-analyser

- Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrisebedrifter, var 60,2 % i 2019. Rene slagtegrisebedrifters andel af totalslagtninger var 55,7 % tilbage i 2009.
- I gennemsnit har de integrerede bedrifter cirka 40 % af mulig full-line-produktion af slagtegrise, hvilket var en lille stigning i forhold til året før.
- De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har cirka 55 % af landets søer ultimo 2019 mod cirka 39 % primo 2008.

Lokalitets-analyser

- Fra 2009-2019 faldt antal solokaliteter med cirka 6 % årligt. I 2013 trådte krav om løsdrift til drægtige søer ind. Nogle sohold lagde om til slagtegrise i den forbindelse
- Fra 2009-2019 faldt antal slagtegriselokaliteterne med cirka 5 % årligt
- En grisebygning bruges cirka 25-30 år. Med en brugstid på 25 år vil 4 % forsvinde årligt, men der opføres også nye stalde på nogle lokaliteter. At flere lokaliteter forsvinder end der kunne forventes, er sikkert et udtryk for den asymmetri som forventes at være mellem en grisebygningsstørrelse og så byggeår.
- Lokaliteter med mellem 500-999 årssøer topper antalsmæssigt i 2010 med cirka 790 lokaliteter af denne størrelse og falder herfra til 643 lokaliteter primo 2019
- Det er kun lokaliteter med mere end 1.000 søer, som viser en stabil fremgang i antal
- De fleste slagtegriselokaliteter i Danmark er relativt små. Selv bedrifter, der leverer mange grise, gør det fra mange mindre lokaliteter, hvor gennemsnittet er cirka 8.750 leverede grise pr. lokalitet
- Manglende mulighed for finansiering af nye større slagtegriselokaliteter, og problemer med etablering af nye anlæg på grund af lugtgeneafstanden er fortsat begrænsende for strukturudviklingen for slagtegriselokaliteternes størrelse.

Multi-site-analysen

- Sobedrifter er dem med færrest lokaliteter pr. bedrift. De mindste sobedrifter holder smågrisene hjemme på solokaliteten
- Når de integrerede besætninger vokser i antal søer øges Multi-site-graden også, hvilket er meget fornuftigt ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv
- De store slagtegrisebedrifter må tage et stort antal lokaliteter i brug for at opnå deres årlige produktionsomfang
- Specialiseringsgraden fortsætter i danske griseproduktion, og der satses enten på smågrise- eller slagtegriseproduktion, men mest på smågriseproduktion i Danmark. De integrerede bedrifter øgede dog antallet af slagtegrise i forhold til 100 % full-line-produktion i 2019.

Referencer

[1]	2020. Danmarks Statistik. DST Svin. www.DST.dk
[2]	2020. Udtræk fra CHR-registret, SEGES primo 2020
[3]	2020. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen. Fra 2017-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummer niveau. Fra 2018-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummer niveau opdelt på slagtegrise og slagtesøer. Fra 2019 SEGES udtræk
[4]	Hansen, C. (2020): Landsgennemsnit for produktivitet i svineproduktionen - 2019. Notat nr. 2014, SEGES Svineproduktion.

NAV nr.: 1323-10

//TOG//

Dyregruppe: Søer, smågrise og slagtegrise
Fagområde: Erhvervsøkonomi
Nøgleord: Strukturudvikling grise. Grisebedrifter. Lokalitetstørrelse grise

Tlf.: 33 39 45 00

svineproduktion@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.